

Zavod za uveljavljanje pravic
avtorjev, izvajalcev in producentov
avdiovizualnih del Slovenije, k.o.

Direktorat za notranji trg
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO
Generalna direktorica mag. Karla Pinter
Kotnikova ulica 5
1000 Ljubljana

Ljubljana, 30. 06. 2020

ZADEVA: komentar na objavljena pisna stališča glede prenosa Direktive (EU) 2019/789 in Direktive (EU) 2019/790 s področja avtorskega prava v slovenski pravni red

Spoštovani,

v nadaljevanju kot odziv na vaš poziv z dne 5. 6. 2020 k našemu dopisu z dne 30. 4. 2020 posredujemo še konkretne dopolnitve. Na AIPA pa pozivamo k razmisleku, da bi bilo ob dejstvu, da bomo zaradi prenosa direktiv dopolnjevali tudi ZKUASP, vredno popraviti tudi tiste dele ZKUASP, ki so bili ob prenosu Direktive 2014/26/EU neustrezno preneseni ali pa so bili prenešeni tako, da slovenske imetnike pravic spravljajo v slabši položaj v primerjavi z ustvarjalci v drugih evropskih državah.

Dopolnila, popravki in ostali predlogi so podani v preglednici, dovolite pa, da izkoristimo priložnost, da dobronamerno opozorimo še na nekatere zadeve, ki morda na prvi pogled niso neposredno povezane s samimi direktivami, menimo pa, da so še kako pomemben del celotnega postopka.

Običajno je sestavni del zakonodajnega postopka tudi ocena stanja in podaja razlogov za sprejem predloga. V izogib nadaljnjemu podajanju pomanjkljive in nesistematične ocene stanja,

AIPA, k.o. | Dvorakova ul. 5, SI-1000 Ljubljana | T + 386 175 56 219 | W www.aipa.si | ID za DDV SI93521812 | matična št. 2346907

A E P O A R T I S

MAGICOA
The Rights People

podajamo pripombe oz. komentarje na nekatere navedbe v gradivu, ki ga je Vlada RS obravnavala na 84. redni seji dne 14.4.2016 in ki je v slovenski pravni red implementirala direktivo 2014/26/EU.

Vse z namenom, da bi tokrat s skupnimi močmi vsi – imetniki pravic, uporabniki/zavezanci in pristojni organi izkoristilo priložnost in naredili strokoven, sistematičen, zlasti pa objektivni pregled stanja.

Nekatere navedbe v omenjenem besedilu namreč terjajo komentarje. Na tem mestu podajamo zgolj tri:

1. Površen bralec bi utegnil pomisliti, da je do številnih težav pri kolektivnem uveljavljanju pravic pripeljalo zgolj in samo delovanje kolektivnih organizacij (vse ostalo pa kot da ni problematično). Pa temu prav gotovo ni tako. Sistem kolektivnega upravljanja tvorijo trije, med seboj enako pomembni (in povezani) stebri. Kolektivne organizacije smo torej samo eden od njih in pripisati zgolj petim organizacijam krivdo za stanje, v katerem je kolektivno upravljanje, bi bilo nepošteno. Druga dva stebra, ki nosita eden večji drugi pa malo manjši delež, sta (a) država s svojim aparatom (MGRT, URSIL, sodišča...) in (b) uporabniki (zavezanci za plačila avtorskih honorarjev in nadomestil)¹. Zato menimo, da "ugotovitev" predlagatelja zakona, *da je uveljavljanje avtorske in sorodnih pravic neučinkovito*, terja zelo poglobljeno analizo delovanja (in odločanja) vseh treh stebrov sistema – ne samo kolektivnih organizacij. Na naše delovanje in delovanje ostalih kolektivnih organizacij vplivajo odločbe (in postopki) številnih državnih organov (npr. TIRS, FURS, DURS, AVK, URSIL, sodišča...). Že bežen pregled stanja zadnjega desetletja bi pokazal na nekonsistentnost in prav gotovo bi ob pisanju naslednje ocene stanja veljalo izpostaviti nekatere najbolj ključne dileme – vse z namenom izboljšanja stanja. Menimo, da prav pravna varnost tista, ki v prvi in največji meri daje (ne)zaupanje v nek sistem – tudi v sistem kolektivnega upravljanja. Nenazadnje tudi Direktiva 2014/26/EU nalaga državam članicam, da bi morali biti pristojni organi sposobni učinkovitega in pravočasnega obravnavanja.
2. V dokumentu se predlagatelj glede sistematičnega določanja postopka in ukrepanja nadzornega organa sklicuje, da bo nadzor opravljen v skladu z letnim planom dela, vendar ta dokument ni javno dostopen (drugi odstavek 69. člena ZKUASP). Tako ne uporabniki ne imetniki niso seznanjeni s sistematično področja.
3. Vsaj za AIPA najbolj pereča pa je prav gotovo obrazložitev 9. člena ZKUASP, kjer je predlagatelj navedel, da je bila pravica dajanja na voljo javnosti izvzeta iz obveznega kolektivnega upravljanja zaradi dveh zadev:
 - a) značilnosti, ki omogočajo učinkovito individualno upravljanje
 - b) tega, ker do sedaj ni bila vložena še nobena vloga za kolektivno upravljanje teh pravic).

¹ S slednjimi je v bistvu še najmanj težav – če je le zakon izvrševan dosledno in v skladu z namenom.

Nobena od obeh navedb namreč ne drži!

- a) Številne oblike dajanja na voljo javnosti so 'derivat' kabelske retransmisije (v primeru uporabe avdiovizualnih del je to npr. t.i. časovni zamik). Za pravico do nadomestila v primeru kabelske retransmisije velja direktiva, po kateri njeno individualno upravljanje sploh ni možno. Zakaj? Ker je tako uveljavljanje nemogoče. Zato povsem logično vprašanje: če je osnovo nemogoče individualno uveljavljati, kako je lahko predlagatelj ugotovil, da imajo uporabe (do katerih sploh ne bi moglo priti, če ne bi bilo v prvi vrsti kabelske retransmisije) *značilnosti, ki omogočajo učinkovito individualno upravljanje*? Ne samo osnovna minimalna kritična presoja, temveč tudi ugledne mednarodne študije kažejo na to, da zgolj in samo kolektivno upravljanje ustrezno ščiti najšibkejše. Te ugotovitve potrjujejo tudi svetove avtoritete s področja avtorskega prava, kot so profesorica avtorskega prava na Max Planck Institute in svetovalka Evropske komisije Silke von Lewinski, ki je že večkrat izpostavila, da je kolektivno upravljanje pravic edini učinkovit način za implementacijo 18. člena Direktive o avtorskih pravicah na enotnem digitalnem trgu, profesorica Raquel Xalabarder (vodja katedre za intelektualno lastnino na katalonski univerzi UOC), profesor Martin Kretschmer (profesor na univerzi v Glasgowu in direktor CREATE Centre) in profesor Andre Lucas (univerza v Nantesu).²
- b) Navedba, da do sedaj ni bila vložena še nobena vloga za kolektivno upravljanje pravic dajanja na voljo javnosti, je zavajajoča in ne drži. Dejstvo je namreč ravno nasprotno: vloga je bila vložena že leta 2011, postopek pristojnega organa pa je trajal tako dolgo, da je stranka na koncu obupala in leta 2019 umaknila svojo vlogo.

V izogib enostranskim interpretacijam ZKUASP v nadaljevanju podajamo še določene dopolnitve členov, ki bodo pripomogle k boljšemu, zlasti pa mednarodno primerljivemu kolektivnemu upravljanju pravic. Dejstvo je, da večina slovenskih kolektivnih organizacij večino repertoarja upravlja za tuje imetnike pravic. Vsak odklon od mednarodnih standardov, normativov in prakse tako predstavlja nepotrebne ovire pri čezmejnem delovanju.

Glede na to, da je pred nami kot del procesa implementacije novih direktiv (2019/789/EU in 2019/790/EU) nekajmesečno obdobje razprav in (političnih) debat, pa je na tem mestu vredno opozoriti še na nekaj: naivni bi bili, če menimo, da ne bo poskusov preusmerjanja pozornosti s strani velikih korporacij in njihovi satelitov, kot smo jim že bili priča v času pred sprejemom omenjenih direktiv, ko so nasprotnike pregledne in pravične ureditve uporabe avtorskih del finančno in logistično podpirala prav tista (tuja) podjetja, ki imajo od sedanjega neurejenega stanja največje finančne koristi.³

² <http://www.aepo-artis.org/en/news/detail/-173-1>

³ <http://aipa.si/sl/Novice/2019/Marec/FAZ%3A-Google-in-YouTube-kupujeta-proti-Direktivi>

■

Kot že rečeno, predlogi izboljšav, dopolnitev in sprememb so v prilogi skupaj z nekaterimi ključnimi študijami. Za vsa dodatna vprašanja smo seveda na voljo.

Veselimo se nadaljnega sodelovanja v postopku implementacije.

S spoštovanjem,

Gregor Štibernik
direktor

Priloge:

- Tabela s predlogi sprememb in dopolnitev členov ZKUASP
- Študija o socialnih, kulturnih in izobraževalnih aktivnostih kolektivnih organizacij
- Študija CISAC (AV remuneration study)
- Povzetek študije CISAC (AV remuneration study)
- Študija o učinkovitosti kolektivnih organizacij (Inštitut za avtorsko pravo)
- Študija o privatnem reproduciranju (Inštitut za avtorsko pravo)

<https://www.faz.net/aktuell/feuilleton/debatten/youtubern-wird-geld-fuer-urheberrechts-protest-geboten-16091413.html>